

АРТ-ОБ'ЄКТ ЯК СПЕЦИФІЧНА ХУДОЖНЯ ФОРМА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОДІ

Валерія Кузнєцова

Київський національний університет культури і мистецтв

Анотація

Мета статті — проаналізувати концептуальне підґрунтя арт-об'єкта як специфічної художньої форми в індустрії моди, виявити творчі прийоми та засоби дизайну у створенні подіумного образу як арт-об'єкта. *Методи*. Для дослідження естетичних концепцій у мистецтві XIX–XX ст. використано методи історичного аналізу, порівняння та узагальнення. У процесі виявлення творчих підходів і засобів у створенні подіумних образів застосовано методи синтезу, спостереження, образно-стилістичного та образно-асоціативного аналізу. *Результати*. На основі здійсненого аналізу доведено, що сучасний етап розвитку індустрії моди позначено новим розумінням функції дизайнерського твору, переосмисленням традиційних підходів у представленні моделей одягу. Визначено, що пошуки митців щодо утвердження в галузі мистецтва виключно мистецьких ідеалів вплинули на перебіг розвитку моди. Починаючи від періоду модернізму 1920-1930-х рр., мода значною мірою орієнтується на образи, сюжети й засоби виразності образотворчого мистецтва. Проаналізовано сутність концепції «мистецтво заради мистецтва», яку розвивали художники й письменники Франції XIX ст., такі як Теофіль Готье і Шарль Бодлер, пізніше у Великій Британії — Данте Габріель Росетті та Уільям Морріс. Розглянуто трактування цієї концепції українським мистецтвознавцем В.Л. Скуратівським. Принцип переважання мистецького складника над функціональними характеристиками, зокрема в дизайні одягу, проаналізовано в контексті розвитку арт-дизайну в працях М. Яковлева, Ю. Легенького, О. Лагоди, О. Луковської. Специфіка арт-об'єкта в рамках моди полягає в можливостях подачі модного тренду, трансляції культурно-мистецьких цінностей. *Наукова новизна*. Вперше у вітчизняному мистецтвознавстві на прикладі моделей колекції української дизайнерки Оксани Караванської виявлено творчі прийоми, за допомогою яких поєднано структуру костюма й образи творів художниці Марії Приймаченко, а саме: перетворення зображувального елемента на об'ємно-просторову форму, використану як декор одягу; трансформація творчого джерела засобами аплікації та розпису; перенесення («цитуння») засобами цифрового друку зображення з полотна художниці на тканину.

Ключові слова: арт-об'єкт; художньо-образні засоби; українська мода

Для цитування

Кузнєцова, В. (2022). Арт-об'єкт як специфічна художня форма в сучасній українській моді. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 47, 163-170. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.47.2022.269631>

ВСТУП

Сучасний дизайн щороку розширює межі, збагачується новітніми ідеями й технологіями. Дизайнери одягу не обмежують себе під час вибору матеріалів і фактур; у пошуках модерних способів і технік обирають, замість пропонованих текстильним ринком тканин, різноманітні оригінальні способи декорування виробів — розпис,

графіку, колаж або створюють авторський текстиль. Активно розвиваються нові нетрадиційні форми подіумних показів, такі як: інсталяція, перформанс, світове шоу, відео-покази, 3D-покази та інші форми.

Сьогодні в дизайнерському середовищі можна часто почути термін «арт-об'єкт»: ним позначають нові прояви в сучасних напрямках мистецтва й дизайну, яким властиве переважання мистецької, ху-

дожньої функції над утилітарною. Визначається це переважання в яскраво виражених художніх образах, мистецьких сюжетах і темах, реалізованих через форму, композицію й колір виробу, а також через різновиди декору. Актуальність представленого дослідження пояснюється зростанням ролі арт-об'єкта у сфері моди та необхідністю виявлення й опрацювання творчих засобів і прийомів дизайнерів, що сприяють досягненню посиленого художньо-естетичного ефекту.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Практики моди в Україні з представленням моделей одягу у форматі арт-об'єктів не набули належного висвітлення в мистецтвознавчих дослідженнях. Більшість вітчизняних авторів, праці яких розкривають аспекти проектування костюма та висвітлюють актуальні тенденції в дизайні одягу (З. Тканко (2013), І. Єременко (2016), Н. Чупріна та М. Колосніченко (2020), О. Лагода (2018), Л. Дихнич та А. Харченко (2021), О. Луковська (2018), Ю. Легенький та Л. Ткаченко (1998), О. Шандренко (2014), О. Капітоненко (2017) та ін.), побіжно згадують арт-практики в контексті дослідження того чи іншого періоду розвитку української моди чи певного стильового напрямку.

У фокусі дослідницької уваги М. Мельник (2008) перебувають основні концептуальні підходи до осмислення моди ХХ ст. як художнього явища, її природа, характерні особливості й функції. Автор розглядає модні образи як художні об'єкти, відстежує вплив головних мистецьких течій на їх пластично-декоративне вирішення.

Значної уваги аспектам естетизації в моді надають у своїх працях Ю. Легенький та Л. Ткаченко (1998). Зокрема, ті об'єкти розробки, в яких образність переважає над функцією, дослідники формулюють як «концептуальне рішення об'єктів дизайну». У дисертаційному дослідженні О. Капітоненко (2017) характеризує арт-тенденцію сучасної моди з нівелюванням утилітарної функції таким чином: «Арт-простір моди кінця ХХ — початку ХХІ століття все більше й більше мімікрує, трансформується в просторі видовищних імплікацій, визначає орієнтацію на універсалізацію загального досвіду генерації. ...Все це радикально відрізняється від радянського та пострадянського простору моди, де характерним є застосування і використання» (с. 145). Авторка зазначає, що мода з другої половини ХХ ст. живе у вимірі артизації, тобто все більше й більше тяжіє до арт-практик, до тих структурних мистецьких реалій, які так чи інакше визначаються як арт-практики.

Переважання візуальних характеристик у модному об'єкті виділяє О. Шандренко (2014). «Мода існує завдяки домінуванню візуально-образного ряду, тобто ідентифікації образів і значень у дискурсі моди, які переважно є іконічними, а не вербальними. Мода — піктографічна, образотворчо-конфігуративна», — зазначає авторка (с. 135).

Багато авторів у своїх дослідженнях звертаються до категорії «арт-дизайн». Зокрема, А. Абизов та Н. Базелюк (2020) аналізують явище арт-дизайну в українській культурі на прикладі процесів реалізації арт-об'єктів в предметно-просторовому середовищі. Автори справедливо стверджують, що «... з кожним роком роль арт-дизайну зростає, крім художньо-естетичної функції, арт-об'єкт є важливим засобом передачі інформації, виступаючи певною мовою вираження, переконання, привнесення цінностей і смислів» (с. 144).

Попри висвітлення загальних особливостей арт-практик, у фаховій літературі та дослідженнях із дизайну одягу не відбулося наукового опрацювання поняття «арт-об'єкт» та творчих процесів, пов'язаних зі створенням цих об'єктів. Потребують наукового осмислення та обґрунтування як теоретико-методологічні, так і практичні підходи щодо посилення образно-художнього потенціалу в проектних рішеннях дизайну одягу.

Метою статті є аналіз концептуального підґрунтя арт-об'єкта як специфічної художньої форми в індустрії моди; виявлення творчих підходів, засобів і прийомів дизайнерів, за допомогою яких подіумний образ наближається до твору мистецтва чи містить у собі джерела та мотиви мистецтва.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ідея домінування цінності мистецького змісту й засобів виразності в творі незалежно від реалій життя розвивалася від початку ХІХ століття. Запозичений із французької мови принцип «l'art pour l'art» («мистецтво заради мистецтва») виражав ідею про те, що мистецтво має невід'ємне значення, незалежне від його предмета або певного соціального, політичного чи етичного значення. Навпаки, про мистецтво слід судити виключно за його власними критеріями: красиве воно чи ні, здатне викликати екстаз чи мрійливість у глядача своїми формальними якостями (використанням лінії, кольору, візерунка тощо) ("Art for Art's", n.d.).

Вказана концепція бере початок у Франції ХІХ ст. і пов'язана з творчістю паризьких художників, письменників і критиків, зокрема Теофіля Готье і Шарля Бодлера, які висунули ідею про те, що мистецтво має стояти осторонь від усіх

моральних і соціальних проблем. До 1860 р. естетичний рух, що об'єднався навколо ідеї «мистецтва заради мистецтва» розвинувся вже у Великій Британії. Естетизм перетинався зі світоглядом Братства прерафаелітів, до якого входили Данте Габріель Росетті та Уільям Морріс. Ці художники стали провісниками дизайну; вони були захоплені культом краси — концепцією, тісно пов'язаною з ідеалами «мистецтва заради мистецтва» — і вважали, що формальна сила художнього твору має найважливіше значення (Такас, 2021).

Ідея «мистецтво заради мистецтва» глибоко вплинула на творчість художників-авангардистів, її вплив поширився й на мистецтво всього ХХ століття. У добу постмодернізму багато художників зверталися до цієї естетичної концепції. Слід зауважити, що саме вона стала підґрунтям для розвитку сучасної деконструкції. У 2011 р. в лондонському Музеї Вікторії й Альберта пройшла виставка «Культ краси», присвячена цьому естетичному руху. Куратор виставки Стівен Келлоуей зазначив, що ідея подивитися на художній рух, у якому краса і якість є центральними ідеями, здається йому надзвичайно сучасною ("Art for Art's", n.d.).

Науковці різних галузей (літератури, філософії, мистецтвознавства, культурології) називали «мистецтво заради мистецтва» естетичною доктриною, художнім напрямком, естетичною концепцією, естетичним рухом.

Серед українських мистецтвознавців концепцію «мистецтво заради мистецтва» розглядав В. Л. Скуратівський. Він дав їй таке визначення:

франц. *l'art pour l'art* — «мистецтво для мистецтва», «чисте мистецтво» — гасло, що виражає ідею самоцільності та автономності мистецтва; традиційна назва певних явищ у мистецькій царині ХІХ–ХХ сторіч, позначених граничним намаганням ізолювати художню діяльність від довколишньої дійсності, від прагматичних, ділових вимог і вимірів, від суспільної, громадсько-політичної злободенності. (Скуратівський, 2018)

Автор зазначає, що в Україні потреба утвердити мистецтво в його іманентній сутності в літературній творчості виникла на межі ХІХ–ХХст.насторінках часопису «Українська хата» (1909-1914), де друкували твори письменників нової генерації — М. Вороного, М. Коцюбинського, В. Стефаника, Лесі Українки, І. Франка, Г. Хоткевича, Г. Чупринки тощо. Головним критерієм якості мистецького твору прихильники нового бачення вважали вірність «чистій красі» або національній ідеї, принципу «під прапором мистецтва».

Принцип утвердження самоцінності художньої творчості яскраво відобразився в дизайні. Перш за все слід назвати окремий різновид дизайн-діяльності — арт-дизайн. За визначенням М. Яковлева — це

одна з ліній розвитку сучасного дизайну, в якій відсутня відмінність між функціональним проектуванням, що становить основу класичного дизайну, і «чистим» мистецтвом. У роботах такого характеру переважає прагнення до високої якості композиції, форми, колориту, взагалі до пошуків нових художніх вирішень, котрі б відповідали новому сприйняттю матеріалу, кольору, світла, простору, що їх породжує науково-технічна революція. (Яковлев, 2010, с. 40–41)

У зв'язку з цим, на думку автора, твори арт-дизайнерів вирізняються новизною, нестандартністю, часто викликають асоціації. Початком арт-дизайнерського напрямку вважають діяльність із 1976 р. італійської групи «Алхімія», організованої її лідерами — дизайнерами А. Мендіні, А. Гуерр'єро, Е. Сотсасасом. Вони змінювали функції речей, посилюючи їхню художньо-образну сутність, перетворюючи таким чином на арт-об'єкт.

Речі, вироби з посиленою художньо-естетичною функцією, що не відповідають своєму прямому призначенню і які розміщує людина у своєму життєвому просторі чи використовує тією чи іншою мірою в своєму гардеробі, часто називають артефактами. За визначенням С. Безклубенка (2008), артефакт — (від лат. *artefactum* — штучне зроблене) — явище (утвір чи процес), не притаманне досліджуваному об'єкту за звичайних обставин (с. 25). Таким чином,

Це поняття можна вважати близьким за значенням до поняття нашого дослідження «арт-об'єкт», оскільки обидва ці поняття позначають ті моделі одягу, в процесі виготовленні яких використовують засоби (форми, матеріали, конструкції, декор), не притаманні одягу прямого призначення як такого.

Зв'язок моди й мистецтва, як характерну тенденцію в сучасному дизайні костюма, виокремлює поряд з функціональним призначенням модних виробів О. Лагода:

Зокрема, активно розвиваються два напрями: представлення костюма як елемента моди з акцентом на його соціальні функції і роль в процесах товарообміну; стильові напрями проектування модного костюма в контексті розвитку сучасного мистецтва, визначення взаємовпливу

моди в одязі, архітектурі, предметному світі та концептуальній творчості. (Лагода, 2018, с. 105)

Другий підхід вказує, на думку авторки, на ступінь взаємодії індустрії модних товарів із мистецтвом у стилістичних запозиченнях, інтерпретаціях та трансформаціях, загальних принципах. Ще одне важливе спостереження авторки в контексті нашого дослідження: «Виявлення в костюмі елементів, які поєднують його з мистецтвом як формою гармонізації простору в перетворенні матеріалу, дозволяє переносити методику проведення дослідження з інших галузей мистецтвознавства в сферу досліджень костюма» (Лагода, 2018, с. 106). Серед інших галузей дослідження авторка називає літературу та філософію.

На визначальну роль у зміні мови арттекстилю ХХІ ст. вказує О. Луковська; основними його рисами авторка вважає концептуальність та авторське трактування твору: «Експериментальні композиції насичуються різними художніми образами, стилями, несуть у собі певні філософські концепції та посилання. Простежується складна взаємодія різних видів творчості, тобто інтеграційний зв'язок текстилю з іншими видами мистецтва» (Луковська, 2018, с. 162). Серед експериментальних спрямувань дослідниця називає інсталяцію, ассамбляж, концепт-арт, цифрове мистецтво, перформанс, реді-мейд композиції тощо а також вказує на перевагу інтелектуального та емоційного джерел. Як бачимо, в різних видах дизайнерської творчості арт-об'єкти посідають значне місце.

Розглянемо приклад у дизайні одягу, в якому наявний перехід від традиційних форм та засобів виразності до характерних ознак арт-об'єкта, — колекцію української дизайнерки Оксани Караванської. Для неї виготовлення модного одягу

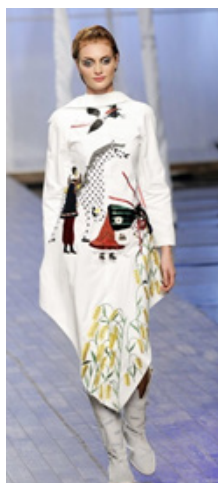
тісно пов'язане зі світом мистецтва. Оголошення ЮНЕСКО 2009 року роком Марії Приймаченко до 100-річчя від її народження надихнуло мисткиню на створення колекції за мотивами фантастичного світу відомої української художниці. Слід зазначити, що творчість видатної майстрині українського найвищого мистецтва постає як унікальний авторський світ, який не оперує реальними персонажами й формами. Про цю особливість пише В. Гриневич: «Звірі й квіти на її картинах справді далекі від реальності: жаба грає на золотій трубі, одуд — чотирилапий, жирафа — товста, зелений слон ходить у сталінському картузі, мавпа живе з крокодиллом, левиця робить фіззарядку, а лев спочиває на ліжку». Автор наводить пряму мову:

- Чому на ваших картинах немає людей? — якось у неї поцікавилися.
 - Як це нема? Вони і є люди...
 - Де ж там люди?
 - Люди там завжди є. Це – я...
 - Чому ви не малюєте справжніх квітів?
 - А нащо? Ви ж і так їх бачите.
 - А з натури не пробували?
 - Я й малюю з натури, але вони щоразу цвітуть інакше...
- Ще вона казала: «У мене все не так, але воно живе». (Гриневич, 2009)

Колекція О. Караванської мала два блоки: кольоровий і з основою білого ("Марія Приймаченко в колекції", 2008). Частина моделей поєднує мистецтво з вуличною модою, а в деяких образах дизайнерка не просто додала фрагменти картин до текстильного малюнка, а й створила під впливом образів художниці цілком самостійні арт-об'єкти (Рис. 1).

а

б

в

г

Рис. 1. О. Караванська. Моделі з колекції SS2009, присвяченої року Марії Приймаченко. Київ, 2009. Фото Дмитра Ларіна. Джерело: ("Марія Приймаченко в колекції", 2008).

В основі образу на Рис.1 (а) — плечовий елемент, назву якого складно сформулювати. За формальною структурою, враховуючи довжину виробу й рукави, це є блузка, водночас за образно-художньою подачею це є арт-об'єкт, оскільки композиційною основою виступає образ фантастичного звіра з полотна М. Приймаченко, виконаний у техніці плетіння і з'єднаний із текстильною основою виробу. У такий спосіб відбулося перетворення зображувального мотиву на об'ємно-просторову форму. Уявити носіння такого елемента одягу в повсякденному житті навряд чи можливо, однак для форматів театралізації, перформансів, тематичних заходів це є цілком можливо, оскільки перелічені формати належать до арт-практик і передбачають вихід за рамки повсякденності.

Модель на Рис. 1 (б) можна назвати сукнею; в її декорі засобами аплікації виконані стилізовані зображення людей, тварин і рослин. Тканина білого кольору в цій моделі слугує неначе полотном для зображення сюжету текстильними матеріалами. Укорочена сукня на Рис. 1 (в) має декоративний акцент на спинці. Подібні рослинні та антропоморфні мотиви виконані в техніці розпису по тканині; як і попередня модель — за допомогою прийому кольорового контрасту.

На Рис.1 (г) — модель чоловічого одягу. Образну канву колекції підтримує жилет із прямою «цитатою» образу фантастичного звіра М. Приймаченко засобами цифрового друку на тканині. Найяскравішим арт-елементом чоловічої моделі є грим, що підтримує зооморфний образ своїми рисами. Найяскравіший колір образу — помаранчевий, його задіяно у гримі, оздобленні V-образного вирізу жилета та в палітрі головного персонажа декору — звіра.

За результатами образно-стилістичного аналізу чотирьох моделей колекції можна констатувати, що в проєктному рішенні наявна заміна традиційних естетично-функціональних виразних засобів дизайну одягу на користь художньо-мистецьких прийомів. У такий спосіб представлено не просто показ модного одягу, а відбулася трансляція соціокультурного досвіду й системи мистецьких цінностей, завдяки чому якісно в інший спосіб заявляється подача модного тренду — українського мистецтва.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз наукових джерел та приклад практичного втілення мотивів мистецького твору в дизайні одягу дає можливість констатувати, що арт-об'єкт посідає помітне місце в індустрії моди в Україні як специфічна художня форма.

Специфіка арт-об'єкта в контексті моди полягає в можливостях подачі як модного тренду, так і трансляції культурно-мистецьких цінностей. До того ж, звернення до прийомів арт-дизайну додає колекції дизайнера підкресленої образності і, відповідно, сприяє впізнаваності та виділенню його імені серед інших.

Наукова новизна. На основі проаналізованих моделей колекції української дизайнерки Оксани Караванської ми виділили найхарактерніші прийоми, за допомогою яких поєднано структуру костюма й образи творів художниці Марії Приймаченко. Серед них: 1) перетворення зображувального елемента на об'ємно-просторову форму, використану як декор одягу; 2) трансформація творчого джерела засобами аплікації та розпису; 3) перенесення («цитування») зображення засобами цифрового друку з полотна художниці на тканину.

Арт-об'єкти в творчості дизайнера одягу збагачують індустрію моди й культуру країни, стимулюють естетичні відчуття та емоції, насичують модні образи художньо-образним та духовним змістом. У подальших розвідках автора буде досліджено засоби поєднання моди й мистецтва авангарду 1920-1930-х років.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Абизов, В., & Базелюк, Н. (2020, 23 квітня). Арт-дизайн в сучасній українській культурі. В *Актуальні проблеми сучасного дизайну*, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Т. 2, с. 143–147). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Безклубенко, С. Д. (2008). Артефакт. В *Мистецтво: терміни та поняття*. Енциклопедичне видання (Т. 1, с. 25). Інститут культурології Академії мистецтв України.
- Гриневиц, В. (2009, 12 січня). *Марії Приймаченко забороняли ходити до зоопарку*. Gazeta.ua. https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_mariyi-prijmachenko-zaboronyali-hoditi-do-zooparku/277282?mobile=false
- Дихнич, Л., & Харченко, А. (2021, 15–16 квітня). Інтерпретація неформального образу в контексті постмодерних практик моди. В *Дизайн після епохи постмодерну: ідеї, теорія, практика*, матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (с. 156–161). Видавничий центр КНУКіМ.
- Єременко, І. І. (2016). Сучасний дизайн костюма: основні напрямки і тенденції розвитку. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, 6, 14–17.
- Капітоненко, О. М. (2017). *Мода тоталітаризму та посттоталітаризму в європейській*

культури: філософсько-антропологічний аналіз [Дисертація кандидата філософських наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова].

Лагода, О. (2018). *Дизайн костюма. Практики репрезентації* [Монографія]. Видавець Третяков О. М.

Легенький, Ю. Г., & Ткаченко, Л. П. (1998). *Система моди: культурологія, естетика, дизайн*. Государственная академия легкой промышленности Украины.

Луковська, О. І. (2018). *Арттекстиль України у контексті європейських експериментальних тенденцій другої половини ХХ – початку ХХІ століття* [Монографія]. Майстер книг.

Марія Приймаченко в колекції Оксани Караванської (Д. Ларін, фот.). (2008, 17 жовтня). Українська правда. <https://life.pravda.com.ua/culture/2008/10/17/9277/>

Мельник, М. Т. (2008). *Мода в контексті художніх практик ХХ століття* [Дисертація кандидата мистецтвознавства, Київський національний університет культури і мистецтв].

Скуратівський, В. Л. (2018). Мистецтво для мистецтва. В І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, О. М. Романів & М. Г. Железняк (ред.), *Енциклопедія Сучасної України* (Т. 20, с. 520–521). Інститут енциклопедичних досліджень Національної академії наук України. <https://esu.com.ua/article-64664>

Тканко, З. (2013). Нова реальність української моди 1990-х рр. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, 24, 111–117.

Чуприна, Н. В., & Колосніченко, М. В. (2020). Еклектизм як основа проектних практик у сучасній системі моди. В Л. Л. Овечкіна (ред.), *Дизайн одягу в полікультурному просторі* (с. 88–105). Київський національний університет технологій та дизайну.

Шандренко, О. М. (2014). Інтерпретація моди в контексті дискурсивних практик. *Культура і сучасність*, 2, 132–137.

Яковлев, М. (Ред.). (2010). Арт-дизайн. В *Дизайн: Словник-довідник*. Фенікс.

Art for Art's Sake. (n.d.) The Art Story Foundation. <https://www.theartstory.org/definition/art-for-art/>

Такас, В. (2021, January 6). *The Influence of Art for Art's Sake on History*. Widewalls. <https://www.widewalls.ch/magazine/art-for-arts-sake>

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Vol. 2, pp. 143–147). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].

Art for Art's Sake. (n.d.) The Art Story Foundation. <https://www.theartstory.org/definition/art-for-art/> [in English].

Bezklubenko, S. D. (2008). Artefakt [Artifact]. In *Mystetstvo: terminy ta poniattia. Entsyklopedychnye vydannia* [Art: Terms and Concepts. Encyclopedic Edition] (Vol. 1, p. 25). Institute for Cultural Research of the Academy of Arts of Ukraine [in Ukrainian].

Chuprina, N. V., & Kolosnichenko, M. V. (2020). Eklektyzm yak osnova proektnykh praktyk u suchasni systemi mody [Eclecticism as the Basis of Design Practices in a Modern Fashion System]. In L. L. Oviechkina (Ed.), *Dyzain odiahu v polikulturnomu prostori* [Clothing Design in a Multicultural Space] (pp. 88–105). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].

Dykhnych, L., & Kharchenko, A. (2021, April 15–16). Interpretatsiia neformalnoho obrazu v konteksti postmodernykh praktyk mody [Interpretation of an Informal Image in the Context of Postmodern Fashion Practices]. In *Dyzain pislia epokhy postmodernu: idei, teoriia, praktyka* [Design After the Postmodern Era: Ideas, Theory, Practice], Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (pp. 156–161). KNUKiM Publishing Centre [in Ukrainian].

Hrynevych, V. (2009, January 12). *Marii Prymachenko zaboroniali khodyty do zooparku* [Maria Priymachenko was Forbidden to go to the Zoo]. *Gazeta.ua*. https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_mariyi-prijmachenko-zaboronyali-hoditi-do-zooparku/277282?mobile=false [in Ukrainian].

Kapitonenko, O. M. (2017). *Moda totalitaryzmu ta posttotalitaryzmu v yevropeiskii kulturi: filofsko-antropolohichniy analiz* [The Fashion of Totalitarianism and Post-Totalitarianism in European Culture: A Philosophical and Anthropological Analysis] [PhD Dissertation, National Pedagogical Dragomanov University] [in Ukrainian].

Lahoda, O. (2018). *Dyzain kostiuma. Praktyky reprezentatsii* [Costume Design. Practices of Representations] [Monograph]. Publisher Tretiakov O. M. [in Ukrainian].

Lehenkyi, Yu. H., & Tkachenko, L. P. (1998). *Sistema mody: kul'turologiya, estetika, dizain* [Fashion System: Cultural Studies, Aesthetics, Design]. Gosudarstvennaya akademiya legkoi promyshlennosti Ukrainy [in Russian].

Lukovska, O. I. (2018). *Arttekstyl Ukrainy u konteksti yevropeiskykh eksperymentalnykh tendentsii druhoi polovyny ХХ – pochatku ХХІ stolittia* [Art Textiles

REFERENCES

Abyzov, V., & Bazeliuk, N. (2020, April 23). Art-dyzain v suchasni ukrainiskii kulturi [Art-Design in Modern Ukrainian Culture]. In *Aktualni problemy suchasnoho dyzainu* [Current Problems of Modern Design],

- of Ukraine in the Context of European Experimental Trends of the second half of the 20th – Beginning of the 21st Century] [Monograph]. Maister knyh [in Ukrainian].
- Mariia Pryimachenko v koleksii Oksany Karavanskoï [Mariia Pryimachenko in the Collection of Oksana Karavanska] (D. Larin, Fot.). (2008, October 17). *Ukrainska pravda*. <https://life.pravda.com.ua/culture/2008/10/17/9277/> [in Ukrainian].
- Melnyk, M. T. (2008). *Moda v konteksti khudozhnikh praktyk XX stolittia* [Fashion in the context of artistic practices of the 20th century] [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Shandrenko, O. M. (2014). Interpretatsiia mody v konteksti dyskursyvnykh praktyk [Interpretation of Fashion in the Context of Discursive Practices]. *Culture and Contemporaneity*, 2, 132–137 [in Ukrainian].
- Skurativskyi, V. L. (2018). Mystetstvo dlia mystetstva [Art for Art's Sake]. In I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskyi, O. M. Romaniv & M. H. Zhelezniak (Eds.), *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy* [Encyclopedia of Modern Ukraine] (Vol. 20, pp. 520–521). NASU Institute of Encyclopedic Research. <https://esu.com.ua/article-64664> [in Ukrainian].
- Takac, B. (2021, January 6). *The Influence of Art for Art's Sake on History*. Widewalls. <https://www.widewalls.ch/magazine/art-for-arts-sake> [in English].
- Tkanko, Z. (2013). Nova realnist ukrainskoï mody 1990-kh rr [New reality of Ukrainian fashion of the 1990-th]. *Bulletin of Lviv National Academy of Arts*, 24, 111–117 [in Ukrainian].
- Yakovliev, M. (Ed.). (2010). Art-dyzain [Art Design]. In *Dyzain: Slovnyk-dovidnyk* [Design: Dictionary-Reference]. Feniks [in Ukrainian].
- Yeremenko, I. I. (2016). Suchasnyi dyzain kostiuma: osnovni napriamky i tendentsii rozvytku [Modern costume design: main directions and trends]. *Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts*, 6, 14–17 [in Ukrainian].

ART OBJECT AS A SPECIFIC ART FORM IN MODERN UKRAINIAN FASHION

Valeriia Kuznietsova

Kyiv National University of Culture and Arts

Abstract

The purpose of the article is to analyse the conceptual basis of the art object as a specific art form in the fashion industry and to identify creative techniques and design tools for creating a catwalk image as an art object. *Methods*. The methods of historical analysis, comparison, and generalisation were used to study aesthetic concepts in the art of the 19th-20th century. In the process of identifying creative approaches and means of creating catwalk images, the methods of synthesis, observation, figurative-stylistic and figurative-associative analysis were applied. *Results*. Based on the analysis, it has been proved that the current stage of development of the fashion industry is marked by a new understanding of the function of the design work, and a rethinking of traditional approaches to the presentation of clothing models. It has been determined that the search of artists for the establishment of exclusively artistic ideals in the field of art has influenced the course of fashion development. Since the period of modernism in the 1920s and 1930s, fashion has been largely guided by the images, plots, and means of expression of fine art. The essence of the concept of “art for art’s sake”, which was developed by artists and writers of the nineteenth century in France, such as Théophile Gautier and Charles Baudelaire, later in Great Britain — Dante Gabriel Rossetti and William Morris, is analyzed. The interpretation of this concept by Ukrainian art critic V. L. Skurativskyi has been considered. The principle of the predominance of the artistic component over the functional characteristics, in particular in clothing design, has been analysed in the context of the art design development in the works of M. Yakovlev, Y. Lehenkyi, O. Lahoda, O. Lukovska. The specificity of an art object in the framework of fashion lies in the possibilities of presenting a fashion trend and transmitting cultural and artistic values. *Scientific novelty*. For the first time in the national art studies, on the example of the models of the Ukrainian designer Oksana Karavanska’s collection, the creative techniques that combine the structure of the dress and the images of the artist Maria Pryimachenko’s works are revealed, namely: the transformation of the pictorial element into a three-dimensional form used as a decor of clothes; transformation of the creative

source using application and painting; transfer (“citation”) using digital printing of the image from the artist’s canvas to the fabric.

Keywords: art object; artistic means; Ukrainian fashion

Інформація про автора

Валерія Кузнцова, аспірантка, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Євгена Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133, ORCID iD: 0000-0001-9252-7480, e-mail: lk.ler4ik1010@gmail.com

Information about the author

Valeriia Kuznietsova, PhD Student, Kyiv National University of Culture and Arts, 36 Ye. Konovaltsia St., Kyiv, 01133, Ukraine, ORCID iD: 0000-0001-9252-7480, e-mail: lk.ler4ik1010@gmail.com

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.